

LIBRIS
Seria de autor *Ionel Teodoreanu. Opere*
este coordonată de Loredana Guzmici

Editor: *Vasile Burlui*

Redactor: *Raul-Ianuarie Iordăchiță*

Tehnoredactor: *Cristina Lucia Șutiu*

Coperta: *Cristina Lucia Șutiu*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TEODOREANU, IONEL

Bal mascat / Ionel Teodoreanu. - Iași : Cartea
Românească Educațional, 2022
ISBN 978-606-057-219-0

821.135.1

Grupul Editorial Cartea Românească Educațional
Copyright © Editura Cartea Românească Educațional, 2024
www.librariacartearomaneasca.ro/ecredu.ro
www.ecredu.ro

Ionel TEODOREANU

Bal mascat

Cartea Românească
EDUCAȚIONAL

CUPRINS

PARTEA ÎNTÂI: ANDI.....	7
PARTEA A DOUA: BATE CINEVA LA POARTĂ?	111
PARTEA A TREIA: NU-I NIMENI, SE SCUTURĂ CASTANUL	261
EPILOG	407

www.ecredu.ro

facebook

COMENZI – CARTEA PRIN POȘTĂ

Telefon: 0771293556

Adresa: IAȘI, Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr. 2 – 700124.

E-mail: comenzi@ecredu.ro

www.ecredu.ro

Tipărit în România

Nervii fermentau mai demult, oțetind tăcerile din compartimentul ocupat de familia Iustin Danielescu, dar abia în gara Iași se afirmară urzicători ca și tremurul burniței de toamnă rece, vizibil numai în dreptul becurilor electrice din fața gării. Ochelarii cu rame de aur ai doamnei Danielescu nu erau nici în tocul lor din sacoșă, nici în șanțurile fondante ale canapelei ceferiste, nici pe nas. Îi găsi Luchi – cu un zâmbet înregistrat tocmai de cine n-ar fi trebuit nici să-l zărească – spartî, după ce mama lui, într-un moment de nestăpânită exasperare, zvârli pe asfaltul peronului numărul cu foi lucioase din *Illustration*, citit în tren, și-n care-și lăsase ochelarii destinați numai lecturii, așa cum îi uita și la școală în catalog: doamna Danielescu era profesoară de igienă.

Trăsuri, de loc.

– Ioc! constată Luchi, cu gândul mai cu seamă la nevoia imperioasă de tutun și la vidul buzunarelor.

– Stil Agapia-maidan! înfieră Duduia sarcastic locuțiunea lui Luchi.

O clipă, Luchi șovăi: sperase, prin absurd, împrumutul salvator de la Duduia, căci Andi îi dăduse cu două zile înainte de plecare tot ce mai avea. Dar imediat își aminti că Duduia nu împrumută: „din principiu”, cică! Ca și cum zgârcenia ar fi, pentru Duduia, un principiu. Și replica sună:

– Lasă, păpușică, mâne mergem la cântar!

Duduia se îngrășase. Nu mai încăpea în rochiile purtate la începutul verii.

– Îți interzic să mai vorbești cu mine, idiotule! Du-ți idioția ta la cântar.

– Stil Agapia-palace!

LIBRIS
books

Ah, vă rog, nu mai începeți! interveni doamna Danielescu.

Și către Luchi: Tu să taci, viperă!

Cu tot amendamentul „tu să taci” și invectiva satisfăcătoare „viperă”, acel „vă rog, nu mai începeți”, plural de la subiect până la predicat, plural compus din Duduia, domnișoară de optsprezece ani, studentă, și Luchi, licean de șaptesprezece ani, mucos, o mortifică pe Duduia. Sângerară rănile proaspete. Nările-i vibrară. Cu coada ochiului privi spre Andi: *Poseur!* El nu se îngrășase la Agapia, cu toate că nu făcuse cură de slăbit. Și sentința „infectei englezoaice cu păr roș” îi sună parcă păstrată în bățile inimii, așa cum o surprinsese noaptea la Agapia, cu necuviinciosul ei accent britanic în mirosul brazilor autohtoni:

— Aoh! Dudui e frumos... dac vreți; Andi e fin, aoh, alta rasa...

Privirile Duduii vitriolară profilul dulce de sub pălăria cenușie cu boruri mici, plecate. Plecat și capul, plecate și genele. Și Duduia, și doamna Danielescu, și Luchi suportau umezeala și frigul nopții de toamnă cu vigoasă vitalitate a legumelor. Dar silueta lui Andi avea linia înclinării grațioase și triste pe care-o au cocorii zgribuliți într-un picior, cu ciocul sub aripă, când sunt ținuiți pe pământul ținuturilor reci, de toamne timpurii. Tăcea, cum tăcuse de la Pașcani până la Iași, — distrat? absorbit? distant? „Infect”, articulă în gând Duduia. „Parcă vine de la Nisa, nu de la Agapia cu noi.”

În fața gării, în loc de trăsuri, un vid ieșean: era sâmbătă. Orașul întreg de altfel, cu luminile și clădirile lui, la acea oră vână de toamnă, părea un loc viran acoperit, în loc de coji, galoși și tinichele, cu stele și case lepădate la gunoi.

Doamna Beatrice Danielescu era președinta unei

importante societăți de binefacere, în care calitate putea să dispună după bunul plac de automobilul societății; dar domnul Justin Danielescu, adversar și denunțator proverbial al tuturor abuzurilor atât în Parlament, cât și prin presă, nu înțelegea să se folosească în văzul călătorilor și al personalului ceferist, el și copiii președintei, de vehiculul hărăzit exclusiv personalului superior al societății, în exercițiul funcțiunii.

— Luchi, unde-i tata?

— Predică.

O palmă răsună mat pe obrazul zâmbitor și prea colorat ca o palmă — cu mânuși de piele — să lase urme.

„Palmă morală, reflectă Luchi. Mama știe numai să piște.”

— Marș după trăsură! Ai dat telegrama?

Luchi porni în goană, făcându-se că n-aude întrebarea.

Deși călătorea oarecum incognito, barba de aur cu fire albe a domnului Danielescu fusese recunoscută la coborârea din tren de mai multe persoane care nu se mulțumiră numai să salute pe „domnul profesor”, ci se grăbiră să-l întâmpine, circumscriindu-l în grupul acela special care caracterizează apariția în societate a oamenilor iluștri, dându-le acestora semnificație de fântână publică și celor din jurul lor atitudini hipnotizate de cofe și căldări adunate la hazna.

După un sfert de oră — calculat de secundarul nervilor doamnei Danielescu — Luchi sosi vesel, fredonând, cu două trăsuri scoase parcă, delaolaltă cu birjari și cai, dintr-o hală cu vechituri și vietăți împăiate.

Într-una se urcară părinții și Duduia care-și repartiză posesiv cele șaiszeci și opt de kilograme în floare pe câte-un genunchi al fiecărui părinte.

— Și Andi unde stă? întrebă autoritar doamna Danielescu, gata să „răpeadă” pe cineva.

— Eu merg pe jos.

We know

O! dorea din tot sufletul să rămână numai cu nervii impersonali ai nopții de toamnă; să fie orfan, nu mult, de la gară până acasă. Să ajungă ud de ploaie, dar nu cu acea senzație de mătase zburlită de gheare de pisică, pe care i-o va lăsa tăcerea în patru din trăsură.

Așezându-se pe scăunaș, simți ostilitatea cotului Duduii, așezată prin ucaz matern alătura de el. Și totuși, gestul de autoritară duioșie al mamei lui, care-i acoperi picioarele proiectate lateral în bătaia ploii, cu pelerina ei, îl făcu să regrete... Ce? Nu-i plăcea nici să-și mărturisească sieși, și chiar în clipele de renegare a gândului iconoclast, că se simțea din nou intoxicat de viața de familie.

— Ce face Luchi? Unde-i Luchi?

— Vine! vine și ordonanța cu furgonul de bagaje! izbucni din urmă glasul jovial, recapitulând doamnei Danielescu zâmbetul care comentase ireverențios dezastrul ochelarilor și răspunsul „predică”, iar Duduii, aluzia la îngrășare.

Pe capra „furgonului de bagaje”, întors cu fața la avutul familiei, conform prescripțiilor, cu un picior pe coșul cu dulceți în care, asasinate, două gavanoase cu dulceață de zmeură sângerau cleios, Luchi se uita cu jind la ceața tabagică a crâșmelor prin fața cărora trecea.

— Ia ascultă, amice, n-ai câțiva lei mărunți, să-mi împrumuți până acasă?

Cu banii împrumutați de la birjar își cumpără un pachet de țigarete „Funcționar” – *Cordon bleu*, cum le numea Luchi –, oferi și birjarului o țigară, și în sfârșit, cu gura și nările pline de asprul și delicios puturosul fum – echivalent tabagic al brânzeturilor fermentate –, medită la „ce se va întâmpla”, considerând problema numai din punct de vedere practic. Catastrofa era iminentă și de neînlăturat. Fusesse însărcinat de mama lui, la Agapia, să

plece cu bicicleta la Târgul-Neamț și să dea telegrama prin care familia își anunța sosirea acasă mamiței: mama doamnei Danielescu. Cu banii telegramei, adunați cu cei luați de la Andi, Luchi își plătise datoriile făcute la crâșmă și la sora Aglaia. „Sărac, dar demn” – asta era deviza lui Luchi.

Sora Aglaia...

I se lărgiră nările ca la mânji când vântul le aduce miros de iarbă crudă.

„Tii, mare paciavură!”

Crețuri de răs îi fugiră din ochi de-a lungul obrazilor; și uitând complet viitorul spre care îl duceau roțile trăsuri, mușcă din amintirea ca piersica a sorei Aglaia.

Între timp, trăsura ajunsese la poarta casei părintești.

Mai demult doamna Danielescu bănuia că nu-i lucru curat cu recipisa telegramei, pe care Luchi pretinsese c-o pierduse la întoarcerea de la Neamț. I-ar fi luat-o vântul! Hm!

— Ce-ai făcut, ticăloșiile? N-ai dat-o!

— Nu.

— Unde-i depeșa?

— În buzunar.

Întinse manuscrisul telegramei spre a înlătura îndoiala doamnei Danielescu.

— Și banii? ...

— Aveam datorii...

Răsună o palmă „morală”. Luchi clipi umed: oricum, în fața birjarilor!

Drama era generală și devenea complexă. Căruța cu lăzile, pornită de la Agapia de cu noapte, nu sosise. Asta însemna că moș Darângă se îmbătase și că lăzile ori erau furate, ori înecate în Moldova umflată de ploi, „cu ticălosul de moșneag cu tot”.

Casa, cu toate ferestrele astupate cu hârtie albastră

prinsă cu pioaneze, nu arăta niciun semn de viață. Mama ei era cam surdă. La servitori, în schimb, o ilumină de Zece Mai. Dar acasă nu era decât Lina, care împreună cu un fruntaș de roșiori, îmbrăcată cu rochia de catifea violetă a Duduii, la lumina becului de-o sută de lumini, luat din biroul domnului Danielescu, bea vin – furat desigur din pivniță – în paharele de cristal destinate numai musafirilor: descuiase așadar și bufetul!

Umbreluța doamnei Danielescu se frânse de spinarea Linei; Duduia tresări, căci spinarea Linei însemna rochia ei de catifea violetă.

„Phii, nostimă-i Lina!” constată Luchi de la fereastra bucătăriei, privind trupul servitoarei, care dilata triumfal, la șolduri, pânțe și sâni, rochia colantă a Duduii.

Andi intră în odaia lui, după o absență de două luni, ca într-o odaie de hotel, târându-și geamantanul plin de scrisorile nedescise de la Magda Boldur; îl lăsa lângă prag, încuie ușa, și fără să mai aprindă lampa se așeză pe marginea patului – somiera scârțâi – și rămase așa, cu brațele pe genunchi, cu pardesiul pe el.

Schimbi hotelul, dar casa părintească...

O muscă bâzâi metalic în cana de apă goală. Streșinile țârâiau apos, dând frigului din casă accent de ploaie ascultată în orașe necunoscute.

Apoi, de alături, din odaia lui Luchi, unde după vioiciunea mișcărilor se simțea că lumina-i aprinsă, porni un șuier argintiu, pe melodia *Hai, lelițo, -n deal la vie*, Luchi se dezbrăca. Luchi avea șaptesprezece ani, dar zgomotele din odaia lui aveau paisprezece ani. Cădeau zgomotele ca nucile din nucii scuturați, începând cu pocnetul ghetelor descălțate violent, și-atâta zarvă și bocăneală răsuna în încăperea de alături, că parcă Luchi nu era investmântat și cu tăcerea ștofei și a pânzei, ci numai cu ghete din cap până-n picioare.

*

Odaia lui Andi, ca o amplificare a urechii lui, pândi, cu mișcarea convulsivă a urechilor de iepure, în care-s și bătăile inimii.

Din copilărie, Andi fusese osândit să supraviețuiască noaptea întregii case, devenind spionul odăilor de-alături tocmai în clipa de perfectă intimitate – și abject adevăr – a zgomotelor, vorbelor și tăcerilor din preajma somnului.

Dormise dintâi în ietacul părintesc, trecând din leagăn într-un pătuc așezat la picioarele celor două paturi de nuc ale părinților, până la vârsta de patru ani, adică până când venise pe lume Duduia.

Spaima apăruse într-o noapte a ultimului an petrecut în dormitorul părintesc. Asupra nopții, mama lui îi spunea o poveste scurtă, îl înfășa în ogheal, și-n clipa când îl vedea cu ochii închiși, anunța cu glas tare pe domnul Danielescu, rămas în birou:

– Andi a adormit.

Andi nu dormea. Dar pe-atunci ceea ce se petrecea în mintea lui era cu totul neatârnat de ceea ce se întâmpla în jurul lui. Își spunea singur, în gând, povești, nu cu vorbe, ci de-a dreptul cu icoane: *vedea* cu ochii închiși poveștile născocite de mintea lui. Și când din mintea lui începeau să răsără, ca dintr-o casă părăsită, icoane prea fioroase, o formulă magică mistuia totul: „Asta a spus-o Zmeul”. Adică tot ce se întâmplase sub pleoapele lui în acea viață tainică de oglindă a minții nu era în el *aiavea*; dar în schimb *era* un Zmeu care-i șoptea la ureche povești înfricoșătoare. Și când Andi rostea formula „Asta a spus-o Zmeul”, Zmeul pleca de la urechea lui, și-n el nu mai era decât somnul.

Dar într-o noapte de furtună cu fulgere care zburau

imens, iute și alb prin sufletul mic cu povești, Andi auzise zgomote *străine* în ietacul părintesc: un fel de lătrat scurt și-nvălmășit, gemete găfâite și parcă și-un fel de grohăit. Ochii lui Andi se deschiseră cu fulgerele din povești asupra ietacului părintesc, și văzuse pe tatăl lui omorând-o pe mama lui. El lătra, el grohăia și parcă mânca din mama lui cu scurmături înverșunate de mistreț.

La aceeași vârstă, dacă s-ar fi întâmplat să vadă același spectacol Luchi, ar fi umplut casa de urlete.

Dar Andi, scuturat de friguri, cu dinții strânși, nu țipase. Rostise din nou formula magică: „Asta a spus-o Zmeul”. Și-ntr-adevăr, nu mult după aceea, auzise glasul mamei lui (va să zică n-o mâncase): „Trece-mi un pahar cu apă.”

Și nici atunci Andi nu voise să vadă născândul semn de întrebare de după: „Asta a spus-o Zmeul”. Apoi pătucul lui fusese mutat în odaia de alături; în fostul lui leagăn din ietacul părintesc venise scâncetul și stridența de scripcă dezacordată a Duduii. Și ani de-a rândul copilul cu insomnia din odaia de alături șoptise în miez de noapte: „Asta a spus-o Zmeul”, deși nici în povești nu mai crede, și nici în Moș Crăciun.

Dar magica formulă a copilăriei, șoptită cu același fanatism, nu mai făgăduia ceea ce se-ntâmpla aieva în ietacul părintesc, ci judecățile, de pe atunci lucide, care se formau în mintea de copil.

La școala primară aflase din gura dascălului că tatăl lui e un „Apostol al neamului”. Pe stradă, când trecea de mână cu tatăl lui, zeci de pălării se plecau adânc. La un Zece Mai, din rândurile școlarilor îl ascultase pe tatăl lui vorbind în Piața Unirii de pe soclul statuii lui Cuza-vodă. Se acoperise piața de un zbor de aplauze, ca și cum vorbele oratorului ar fi prefăcut mâinile mulțimii în aripi; iar uralele dădeau văzduhului un vâjâit de fluviu. Mitropolitul

Moldovei sărutase obrajii capului de zeu cu păr de aur care în gloria soarelui de primăvară vorbise oamenilor.

Așa era tot ce se întâmpla *ziua*. Din toate părțile numai stimă, laudă și venerație pentru tatăl lui. Chiar și sufletul *diurn* al copilului împărtășea atitudinea celorlalți; îl admira și Andi pe tatăl lui, din gura căruia aflase „Povestea Neamului”. Căci domnul Iustin Danielescu era adversarul poveștilor cu feți-frumoși și Cosânzene, care dau copiilor „o bolnăvicioasă nostalgie a irealului, distrugătoare a energiei sociale”.

De îndată ce Andi intrase la școala primară, domnul Danielescu începuse să schițeze verbal, pentru folosința delfinului său, o „poveste a Neamului”, care apoi devenise volumul cu același nume, vândut în mii de exemplare, mai întâi în „Biblioteca Minerva”, apoi în „Biblioteca pentru toți”. Scopul acestui grup de „povești reale” era să dezvolte în copii, adică în „tinerele vlăstare ale neamului”, interesul pentru istoria națională și sentimentul mândriei de-a face parte dintr-un „neam de eroi”, de unde necesara emulațiune.

Dar venea noaptea.

Nu ziua, noaptea Andi aflase printre altele fragmente din povestea neamului în faza ei actuală: amănunte intime și picante despre capii țării, despre mitropoliți, miniștri și înalții dregători.

Din acea epocă începuse Andi să aibă uneori un surâs ciudat în colțul gurii. Zâmbet „de femeie care minte”, îl definise mai târziu o prietenă de-a lui Andi. Era ceva turbure, echivoc în acest surâs care dădea o aplecare rușinată pleoapelor pe o privire nesigură și piezișă, în timp ce colțul drept al gurii se insinua ascuțit în lături, schimbând întreaga expresie a obrazului. Surâsul acesta nu era un semn de veselie, provocat de ceva exterior: apăsarea, în dezacord cu *seriozitatea clipei*, izolându-l pe Andi de o

atmosferă generală, și prin aceasta surâsul apărea ca o contradicție jignitoare. Mai târziu cunoscuse oameni – mai ales femei – care nu-l puteau suferi, din pricina surâsului involuntar care nu era nici ironie, nici sarcasm, nici dispreț, cum socoteau unii.

La treisprezece ani, doamna Danielescu îi propusese o odaie numai pentru el, odaie de băiat mare, mai îndepărtată de ietacul părintesc, urmând ca în vechea odaie să locuiască Duduia.

Să afle și Duduia? Nu! Se împotrivi, cu o dulceață la care mama lui nu putea rezista. Și tot el continuase să fie sacul de rufe negre al istoriei contemporane a neamului, precum și al ietacului părintesc.

Apoi, văduvă, venise mamița să locuiască în casa ginerelei. Și Andi devenise vecinul acestei odăi. Șerban Lateș, tatăl doamnei Danielescu, fusese avocat celebru al Baroului ieșean. Câștiga „tot ce vroia”. În schimb, până în clipa morții își pierduse nopțile la joc de cărți, cu sticlele de șampanie și ceștile de cafea neagră pe masa verde. De la el, se vede, moștenise doamna Danielescu acea crispă a degetelor și acele gesturi violente, rapace, care dădeau mâinilor ei o fizionomie și un ritm caracteristic mai ales mâinilor blestamate să ardă pe rugul cartofor al meselor verzi.

Doamna Danielescu se aștepta să moștenească la moartea tatălui ei o avere importantă. O moștenise numai pe mamița, văduvă, cu casa, via și trăsura vândute de creditori.

Pe când trăia Șerhan Lateș, mamița era Moș Crăciunul săptămânal al nepoților ei. Venea în fiecare sâmbătă, în trăsura de casă, – mărunțică, uscată, modestă și sperioasă ca șoarecii, mergând mereu pe lângă pereți, niciodată prin mijlocul casei, temându-se de musafiri și de orișice figuri cu care nu era de mult familiarizată. Când întindea

mâna cuiva să i-o sărute, abia atinsă de sărutarea respectuoasă, mâna fugea îndărăt, parcă arsă, și trupul mamiței avea o înfiorare de porțelan când casa-i zguduită de trecerea unui camion.

Vorbea foarte puțin, cu ochii plecați în jos, sfioasă ca fetele crescute la maici. În schimb, dezmiarda cu mișcări drăgălașe de veveriță capul copiilor mici, umplându-i de daruri scumpe. Șocolatele căpătate de la mamița erau grase, amărui și cu delicat parfum de vanilie sau de coajă de portocale. Drajeurile aduse de mamița nu erau făinoase și grosolan fardate, ci învăluite în smalțul cel mai fin al zahărului, cu ten de flori de piersic și migdal. Iar hainele dăruite de mamița erau atât de elegante, încât ședeau mai mult în dulapul doamnei Danielescu.

Gând mergeau la masă în casa bunicilor, mamița îi lăsa să-și comande singuri mâncărurile și dulciurile preferate, astfel că nepoții mâncau acolo numai ce doreau. Erau *stăpâni*. Dacă spărgeau vreun porțelan de preț, sau o oglindă, mamița nu le spunea nimic, ba dimpotrivă, c-un aer rușinat de fetiță constrânsă să vorbească, spunea cu precipitare timizilor:

– Nu-i nimica, drăguță. Lasă-lasă, nu mai plânge. Spune, ce să-ți dea bunica?

O singură restricție. Mamița avea o odaie numită „salonul păpușilor”, în care adunase vreo treizeci de păpuși, unele de loc din legendarul Nürnberg, altele aduse din aristocrația vitrinelor Parisului, altele cumpărate la voia întâmplării. Acolo copiii n-aveau voie să intre.

Auzise odată Andi, tot în ietacul părintesc, de „nebunia mamiței”, care plătise o sumă fabuloasă pentru un cuțar-dormitor anume comandat pentru păpușile ei, ca să poată călători cu ele. Văduvă și săracă, mamița venise în casa ginerelei ei cu două cufere și cu daruri, tot scumpe, pentru nepoți, ceea ce o indignase pe doamna Danielescu:

avea impresia că de data aceasta plătea din pungă „grandorile mamiței”.

Mamița fusese instalată într-o odăiță strâmtă și întunecoasă. O vedeau numai la dejun și la masă. Când erau musafiri i se trimeau câte ceva în odaia ei, nu atât din respect pentru timiditatea ei bolnăvicioasă, cât mai cu seamă ca să fie cruțați nervii doamnei Danielescu; mamița era cam surdă, și întrebările vreunui musafir, adresate ei c-un ton normal, ar fi dat naștere la tăceri penibile.

Când devenise vecinul de odaie al mamiței – după ce doamna Danielescu prefăcuse încăperea de lângă ietac în odaie de baie – Andi avea cincisprezece ani. Și din prima noapte Andi auzise zgomote și vorbe ciudate în odaia bătrânei. Auzise mai întâi un scrâșnet de cheie întoarsă în broască; apoi, un scârțuit înfundat de capac de cufăr greu, și gemutul mamiței, care abia-l putea urni. Și parcă ridicase cineva capacul unei fântâni cu glasuri subpământene, căci treptat tăcerea se umpluse de șoapte.

Ce se întâmpla?

Cuvintele de dincolo erau naive ca ale izvoarelor care vorbesc singure, ca ale cuiburilor de sub streșini de țară și ca ale copiilor când silabisesc povești din cărți cu poze.

Răsunau nume.

În sfârșit, Andi pricepuse: mamița umbla în dormitorul păpușilor.

Se joacă?

O fetiță de cinci-șase ani se joacă vicleană și gravă cu păpușile, vorbește cu ele, le-ntreabă, singură răspunzându-și, și se desprinde grația unei imaculate concepțiuni din complicitatea fetiței cu ea însăși atunci când se dezmiardă singură, alintând ficțiunea cu obraji de porțelan și ochi de sticlă, în care și-a întruchipat copilul care nu-i

decât odrasla unui zâmbet al feminității inocente și cochete.

Dar o femeie bătrână, bunică, la miezul nopții...

„Mamița e nebună!”

Secretul bătrânei intrase săgeată în inima lui, lăsându-l cu ochii mari deschiși prin întuneric asupra ușii îndărătul căreia capul alb al bătrânei printre ochii morți ai păpușilor dădea un straniu de lună înghețată printre stele oarbe.

Se deșteptaseră amintiri în mintea lui Andi, făcându-l să presimțea viața altui ietac conjugal: al bunicilor. Îl revăzuse pe bunicul lui, „bătrân superb”, cum i se spunea, nalt, lat, cu pântec și frunte decorative, cu barbă de gală ca o trenă, având în port și statură, atunci când apărea pe pragul unei case, acea majestate parcă împrumutată de la cei care vin în urmă, a majordomilor familiilor regale. În schimb, de îndată ce intra în casă, își lăsa majestatea la ușă, ca o livrea, aducând o atmosferă de glume îndoielnice, de anecdote picante și aluzii necuviincioase, întovărășite de clipiri viclene adresate unui complice nevăzut. Buzele lui groase aveau răsucirea tocită a treptelor pe care-au trecut mii de oameni, ștergându-și ghetetele pe multe. Și când tăcea părea că-i buzat de vorbele care vor să năvălească și de gestul ca de vițel al absorbției alcoolurilor spumoase din buza paharului.

O particularitate a bunicului lui Andi era întrebarea vorbelor și a expresiilor abjecte în sens admirativ.

„Ah, ce putoare nostimă!” spunea el de-o fată frumoasă și proaspătă.

Fiindcă era „mână spartă” i se ierta tot.

De mic copil, Andi se socotise atât de străin de acest bătrân cu aspect de patriarh și suflet de porc, încât nicio dată nu-i spusese „bunicule”. Ocolise întotdeauna, în raporturile cu el, această vorbă de argint și de cașmir. Îi spunea „mata”, foarte politicoasă, sau când vorbea despre